

НИКОЛИН

ЧИКА ЈОВИН ЛИСТ.

Г. VIII

1887.

ДВА ПРИЈАТЕЉА.

Путујемо тамо, амо
По широком свету;
Где нас приме, ту смо данас
Стигли своју мету.

Мајмун уме да весели
И старе и младе,
Али воли, — као и ја —
Кад му се што даде.

Нас смо двоје пријатељи
Верни и ваљани;
Ја мајмуна мојег храним,
А он мене храни.

Ал би честе и ја и он
Мучно гладовали,
Кад нам не би добри људи
Ситних пара дали.

За то ево шешир скидам
У надању лепу,
А мој мајмун још и дубље
Пружа своју шепу —
А да ј' гладан познаје му с'
По спуштену репу.

Нас смо двоје из далека,
То нам се познаје;
Ја Талијан, а мој мајмун
Бог зна од куда је.

ДОЛОВАЧКО ПАСТИРЧЕ.

Приповеда Коста Николић.

(Свршетак.)

Оцу његовом су у селу многи саветовали да даде сина на науке, али он то није урадио велећи: „Нек он само буде вредан и поштен, неће њему бити згорег ни као тежаку.“

— Ал' шта би са појањем? Пита оцет неко.

Појање је испало да неможе боље бити. Младен је појао први глас, а нама је већ познато како Младен поји. Не само они, који су били у цркви, већ и сам учитељ је био задивљен младеновим гипким гласом и његовом храброшћу и истрајношћу. Људи су се освртали у цркви, дизали главе и бацали погледе горе на кор и многи је себи тада пожелео таквог сина, као што је Младен.

То његово појање приуловило му је много лепшу будућност, него што су му родитељи и желети могли. — На кору је био тада и богати доловачки трговац, грк Паја, са својим гостом, неким глумцем из Новог Сада.

Младен је још одмах с почетка повукао на себе пажњу тог глумца са својим гласом. У току даљег појања је глумац баш изненађен био таквим изванредним појањем. А кад је Младен при крају на „Буди и мја“ подигао свој умилни глас, журно се стаде грк Пајин гост распитивати за њега.

После литурђије, по молби свога госта, позове грк Паја Младена на ручак. Младен је прво отрчао кући, да то јави својим обрадованим родитељима, па за тим тек оде на ручак.

Грк Паја, како га обично зваше у селу, беше човек добра срца а тако исто и супруга му. Деце не су имали, већ су уживали у туђој доброј деци. Младен је био код њих једаред и полагајник, а по томе су га више пута звали на ручак. —

При ручку и после ручка морао је Младен да отпева више песама. Он их је певао просто, без извијања, ал и том простотом како је задивио глумца! Но ниједна се песма није тако допала домаћину, домаћици, глумцу и подбележнику, који је такође био ту на ручку, као: „У шумици“. За ту га је песму пољубио глумац и рече:

— Штета што се ово дете даље школује!

Сад подбележник рече, како ће у првој скупштини предложити да Младена село школује.

— Шта мислиш, Пајо, рећиће на то домаћица свом супругу, да га ми узмемо под своје, па да га дамо на школе. Ти си ми и онако увек говорио да ти се Младен допада.

— Видиш, кликну грк-Паја, скочив са столице, сад си паметну рекла. Тако ми вере, ја ћу ово дете школовати!

А Младен? Он је само ћутао, па је стидљиво гледао пред-а-се, а овамо једва је могао да утиша радост у грудима. А кад га запиташе, да ли хоће да им буде посинак, тихо рече, да хоће и дода, да ће им увек бити благодаран на тој љубави. У том му се заблисташе сузе у очима, и њему и домаћину и домаћици, која га загрлила и по-

љубила и коју је он у руку пољубио. Па и глумчеве и подбележникове очи некако су влажније биле нег' иначе.

— Сад иди, Младене, па зови твог оца овамо, да се и с њиме поразговарамо! рече грк Паја.

И Младен се за тили час створи код својих родитеља, приповеди им пун радости, шта се све збило и свршило, загрли их и рече, како сад не морају више да се брину о њему и да лупају главу, како да га школују. . .

Други дан је Младен већ био члан породице грк-Пајине. По селу су сви хвалили тог вањаног и доброг трговца за то његово племенито дело, ал' су уједно и Младена хвалили, који је достојан био таква добротворства. — Од тога дана је настала права срећа у кући грк-Пајиној. Младен је својим доброторима угађао, што је боље могао. За кратко време научио је да продаје у дућану и већ су и њега стали називати младим грком. Он је више радио, нег' што су то изискивали грк-Паја и жена му. Колико му је пута рекла домаћица у шали, кад је спремао по дућану:

— Море Младене, ти ћеш нас да осрамотиш са твојом вредноћом. Бог те поживео синко, иди мало па се играј! Шта ће рећи твоја мати, ако ослабиш од радње? Сад се играј и разоноди се мало, а кад одеш у варош на школе, нећеш моћи много да се играш.

— Нека, мамо — тако му је она казала, да је зове — док сам ту да вам помогнем бар мало, а кад одем у варош опет ћете сами остати и неће никог бити, ко да вам помаже и да вас слуша.

А кад би јој тако Младен говорио, њојзи би жао било сетив се

да ће их скоро оставити — тако се већ била навикла на њега.

Младен, ма да је ваздан радио у овом новом дому, тек није заборавио на своје родитеље. Често их је похађао и тада није могао доста да им се наприоведа и нахвали, како је добар грк-Паја и жена му. Па и у долину је одлазио кад што к својим друговима, који су га тако жељни били. Бурици у колико је мило било, што ће му друг видети света и учити школе, у толико му је жао било, што га оставља Младен. А Младен њему беше све и сва. . . .

Код грк-Паје имао је Младен и књига доста да чита, јер је грк-Паја и сам волео књигу и кад год би дошао путник са еписким књигама у село, увек би купио грк-Паја по коју књигу. Младен је те књиге најрадије после ручка читао. Отишао би у врт, те би се извалио на траву под старим орахом и тамо би читао, читао. После читања би отпевао по коју песмицу. . . Тада би се и опет вила сетио и оног слатког сна. Сетио би се речи њиних: „Ми ћемо увек бити уз тебе, ил' био срећан, или се давио у сузама. Ми ћемо се с тобом веселити и плакати.“ И ево он је осећао да су виле уз њега; веселе су, јер је и он весео и радостан. А да ли ће виле и тада бити уз њега, кад га стану сузе давити? И дали ће и оне с њим заједно плакати? —

5.

Истом на велику Госпођу кренуо се грк-Паја са својим посинком у Панчево, да га тамо упише у школу. То беше рано у јутру. Небо су покрили мутни облаци и хладан је ветар духао. И грк-

Паја и Младен се заогрнуше топлим бундом.

Кад су већ изашли из села, Младен се сваки час освртао. А кад га грк Паја запита, за што то чини, рече да му је за Долове жао. . . Добротвор његов узео га тешити. Говораше му, да не тужи, да њему неће ни у Панчеву рђаво ићи, само нека се добро влада и учи, као до сада, па ће он већ видети по који пут у години и Долове. . . Младен се утиша, ал' му је срцу тек тешко било. Није ни чудо, то је први пут, како се растаје од својих, од свога драгога села, где су га сви поштовали, сви волели; а тамо у старој вароши ко зна, међ какве ће људе стићи, међ људе, који несу ваљаде тако доброг срца, као грк Паја и жена му. . . Та ко зна, мишљаше он даље, да ли ћу тамо наћи друга, као што ми Ђурица беше. И ту се сети, како се опраштао у долини од Ђурице и од осталих другова, како се загрлили и пољубили — и мал што му не ударише сузе на очи. . . Из села још се чујаше лавез паса и кукурекање петлова, али мало по мало па и тога нестане, само се још зврјање кола њиних кроз чест дрворед чуло и потмули топот копита. Лево, десно шушташе лишће на витим јаблановима и Младену се учини, као да виле шапћу. Гле свуд га прате и увек су уза њ'. Његове очи пуне суза, па и оне су тако сетне, жалостиве. . . Лишће тако страховито шушташе и Младену се се кроз тај шапат листића причуло тихо јецање вила.

Сад засушта блага киша и Младен се као из сна прену. Грк-Паја отвори кишобран и заповеди кочијашу, да погони коње брже. За тим је говорио Младену, како треба у

вароши да се влада. Да поштује свог новог домаћина, код којег ће бити настањен, да се клони рђаве деце, да се чува од Тамиша, јер тамо се, вељаше он, већ многа деца подавила; да често пише кући и да јави ако му што устреба. Тако је добри грк Паја све до Панчева поучавао Младена, који је обрекао да ће све тако да ради.

И Младен је одржао реч.

Ни у вароши није се ни за длаку променуо. Он је и тамо остао онај добри, вредни и поштени Младен, који је и на селу био. Учио је преко мере, тако да му се родитељи и добротвори побојали, е ће се од учења разболити. Кад су му говорили, да не претерује, а он се само смеје, па вели: „Не бојте се, од учења још није нико умр'о.“ — Ал' он није за то учио толико, тек да се зове да учи, већ се трудио да што пре сврши школе. А за што? Није тешко погодити. Најтоплија му жеља беше, да буде глумац. Кад је онда на Преображење био онај глумац, тако је дивно говорио о глумачком животу и о позорници, да је Младена занео. Он је до душе тада и то споменуо како је тежак тај живот и пун беде и невоље — али на то се Младен није освртао.

Младен о тој својој намери дуго није никоме казивао, па ни грк-Паји који је желео, да му посинак само изучи школе, па да буде само чиновник. Он је ван школских књига учио и читао нарочито српске књиге, а и у декламавању се вежбао.

Он је свако лето провео у Долови, а кад-кад је грк-Паја и на Божић и на Ускрс послао кола по њега. У Долови је Младен вазда потражио своје старе другове и није се стидио и даље да се меша

с њима. Неколико од њих били су с њим заједно у Панчеву на школама, јер се имућнији ратари угледали на грк-Пају па и своју децу дадошена школе.

Тако прођоше једно седам година. Младен је тада навршио баш двадесету. Исте је године и испит зрелости на панчевачкој средњој школи положио, јер је две године по два разреда свршио.

Сада је већ слободно изрекао својим добротворима и родитељима, шта жели да буде. Они га стадоше испрва одговарати од те намере, али кад грк-Паја доби писмо од нашег знанца, глумца из Новог Сада, у којем га овај мољаше, да остави Младену на вољу, нека бира, за чим га срце вуче, — он није хтео даље да квари вољу младењу.

Само оца свог и матер још не могаше Младен да приволи, да му допусте глумовати. Простодушни Ђурчија и жена му не могаху никако да схвате, како то да човек сврши „осам школа“, па после да буде тек само „комедијаш.“ Но кад их стаде и грк-Паја уверавати, да ће им син бити велики човек и чувен, попустише и они и Младен се крену из Долова за Нови Сад. . .

У Новом Саду га дочека грк-Пајин род и препоручи га управитељу позоришта. Овај га радо прими и Младен је за кратко време својим гласом и вештином многе глумце претекао и постаде један од најомиљенијих глумаца у српском свету.

Једне јаке зиме, упутише се троја кола из Долова у Панчево. У првим колима сеђаху: грк-Паја са својом женом и са учитељем; у другим колима беху младенови родитељи, а у трећим Ђурица са својом „младом“ и са синчићем од две године. Они путоваху у Панчево, јер ће тај дан играти новосадска позоришна дружина први пут. Чим су стигли у Панчево одмах су потражили Младена, који није знао шта да ради од радости, кад је видео позната и љупка лица око себе. Ту после не беше ни краја разговору. Питања су падала као киша, а и суза, суза радосних доста се проли. . .

Главну улогу је то вече имао сам Младен и он је ту улогу тако вешто играо, да га сваки час бурним пљескањем прекидаху. Али најсвечанији тренутак настаде, кад му Панчевци предаше диван венац. За тим му и Доловци дадоше венац — а за тим загрми опет бурно тапшање и изазивање. Како је тада младеновој матери и оцу, а како грк-Паји и жени па и старом учитељу и Ђурици — показиваху најбоље навлажене очи њине. . . А како је Младену било. то се не да изрећи. Кад је после представе запитао матер своју, дали јој је још жао што јој је син „комедијаш“, она га је само загрлила, наслонила главу на груди му, па је плакала.

У Тамшвару у очи Сисова 1887.

КОД УЈАКА.

— Разговори —

Пише Ђ. С. Натодски.

Во ме, мили читаоци „Невена“, опет вама, да вам причам даље, што ми је ујак причао, и тиме да одржим реч.

*

Наступише дани одмора. Наши другови разиђоше се својим кућама; а шта ћемо ми, који смо овде остали? Играмо се, али опет свако место, свака игра те

потсећа на твоје другове, који се разишли кућама — постаје ти несносно.

Нема ти за нас у вароши лепоте у лето.

Тако седимо вам ја и Веља под крушком код нас, па прегледамо наше збирке.

— Видиш, браца, — рече Веља овог великог јелена, тог сам онако удавио, као што нам је казао твој уја. Па да видиш како је брзо цркло! — Да, нисам ти ни приповедао, да сам постао лекар!

— Какав лекар? — рекох зачуђено.

— Па лекар прави. Познајеш ли Перу Татића.

— Познајем.

— Дакле, знаш, био сам ја јуче код њега. Баш смо тако седели под дудом, као ја и ти; а његов брат Аркадије легао на траву мало даље од нас, па и заспо. Ми и заборавили на њега читајући „Невен“. У једанпут нас трже цика и плач. Аркадије усто, па се дере држећи се за лево уво. Шта је? шта је?; ајак он само плаче у сав глас. До трчи му матери, пита га шта је. И једва напослетку рече, да му је ушла буба у уво. Мету га у постељу, а он сиромасве скаче. Грозан је то бол. Скупише се ту бабе, једна каже ово, друга оно, никако, да се сложе. Чим једна што каже, а друга ће: „та није то за то“. И тако се препирали дуго, а он се сиромаспреврће ко црв. Усред те препирке, сини мени нека сретна мисао. Помислим кад цркне јелен, још пре ће ова мала бубица, јер велика није могла бити кад се увукла у уво. Приђем ја матери периној, па кажем да донесе зејтина, и да га успе Аркадији у уво, и за два три минута биће Аркадије здрав. Но ту јој слажем, јер сам казао, да сам то чито, јер овако не би ми веровала. Послушаме, денесе зејтина, Аркадије легне на десну страну и успе му у лево уво зејтина са свим до горе. У једанпут му би лакше, а наскоро указа се бубица на зејтину где плива. И тако ти ја бра-

те, излечих Аркадију. Прави доктор! О ала ме је љубила његова матери, а они други ме извикаше за лекара. Сад још већма волијем што сам био код твог ујака на салашу.

— Бога ми, видиш, ја не знам били се досетио. Него знаш шта, писао је уја, да ће нас онет однети на салаш.

— Ао, ала би то добро било, онет би што научили. Јесил видио како господин то воле, па како смо приповедали у школи пред свима. А још шта нам је обећао уја да ће нам приповедати. . . .

Таман ми у речи били, а нека кола етадоше пред капију.

Отрчимо да отворимо капију, кад оно, погодите ко? — Стева, ујин кочијаш.

О радости наше! та појели би га не шта друго.

— Добар дан јунаци! — викну он — оћемо ли на пут?

— Оћемо, оћемо! У том истрчи и матери Милка, Бура, и Анђа.

— О гле нашег Стевана Уја баш одржо реч. Деца једва чекају да иду.

— Па знате, лепо је на салашу, па им још господин приповеда па вољу деца.

— Ајд, ајд, ујутру ће мо их спремити па нека иду ја нећу ићи. Оћеш и ти Вељо ићи?

— Па ја оћу, само, ако ће ме родитељи пустити.

— Ајд иди ти браца с њиме, па питај.

Отрчимо вам нас двојица ко ветар вељиној кући поскакујући путем.

После кратког мољакања, пусте родитељи Вељу. То вече смо вам узбунили читаву варош, опраштајући се и хвалећи да идемо. Спремимо се као оно и лане, па ћемо сутра зором на салаш.

Да вам и то причам, како смо се насмејали са Стевом то вече.

Знате он је човек одрастао на салашу, тако рећи читав је век провео тамо, па није вам он био по господским собама, и не зна он обичај по вароши.

Дакле после вечере позове нас мати све у чисту собу, да види Стеван. Уђемо у собу мати носи свећу напред, а ми за њом, а остраг Стеван. Осврнем се кад имам шта и видети, Стеван скаче, прескаче ћилимове.

— Шта је Стеване, што прескаче те? То је баш за то и метуто, да се гази по њима.

— Е маните се, где би ја то газио

— Не, не, рече мати, слободно газите по тим, то је за то метуто, да се не гази патос. Седите ту на канабе, а ти браца донеси пљуваоницу.

А наш ти Стеван не седе на канабе него на један од она два наслона са стране на канабету.

— Јел'те бога вам Стеване — питаћу ја, а шта вам ради Влајко?

— Е, шта ради — прави ми невоље. Знате имамо јарца на салашу; а он се непрестано игра с' њим и дражи га. Кажем му, мани се, осакатићете; ајак он га и даље дражи. Прошле недеље га опет тако дражио, а овом већ доста, па га повија; а он терај, а овај за њим. Напослетку га јарац достигне, како га довати, одмах се трипут праметнуо. Не би ми било толико за њега, што је тражио, то је и добио, али погазио је троје мали пилића, а још нису ни моји. Здравом је несташан. П'онда опет шта је радио. Недам ја њему пушити; а он не знам одкуд је добио дувана, па очо за камару, да пуши. Овамо онамо, не знам како тек камара поче доле горети. Он се упренастио, па гази голим ногама да угаси. На срећу сам ја био на бунару, вуко коњма воде, дотрчим с' каблом воде и погасим; но и он се био запалио како је гасио, ухватила ватра гаће. Баш се добро опекао; сад знам да неће више пушити.

Видим Стеван се осврће овамо онамо, те гледа у патос.

— Шта је Стеване, шта вам фали?

— Знате шта, узмите тај тањир

(пљуваоницу) одавде, хоћу бога ми пљунути у њега.

Ми ударисмо у смеј.

— Та то је Стеване — рече мати — зато, да пљујеш у њега.

— О гле ти, шта неће људи још измислити.

— Но децо, хајдете сад у легало, сутра треба рано устати.

Тако ми проведосмо то вече у смеју, а уједно научивши нешто у примеру влајковом. По овим смеју са Стеваном, немојте, драги читаоци, мислити, да је Стеван глув или тако што; иначе видите из његовог досадањег говора а и оног пређашњег, како је одучио Влајка од плашње, да се од њега може многом чему научити.

Сутра дан поустајемо сви рано, па на кола. Сврнемо по Вељу, ал он већ готов и чека нас.

Стева ошину коње, а ми у трку и зађемо из вароши.

О боже мој како је то дивота путовати ујутру рано. Сунце протурило тек врх главе, а ситна роса осула се по пољу, као ситни бисер те се прелива у хиљаду боја. Лака шева уздигла се високо те пева да ти уши заглуну. Вредни ратари иду на њиву, а путем певуцају. А тамо даље видиш мало пастирче где извија песмице на својој врлици; стадо се расуло по стрњици, бели се као снег, а велико псето скаче око „вође“, магарца, те га вуче час за уши, час реп а он ти тек њакне — одмах те пробуди из заноса. Мале бубице зује ти око ушију, налећу на тебе, па онда лети ти око главе као извињујући се што те је ударила. Тамо тек видиш малог златокрилог лептирца, где се диже с'једног цвета, па лети другом, да га љуби. Видиш га како безбрижно лети са цвета на цветак не брине ти се он за будућност, као и ми деца. — И ко би вам могао описати те красоте природне!

Тако смо вам ми путовали ужива-

јући у природи и напоследку мала нас шева подстаче и ми почесмо певати.. ..

Кола стадоше.

— А гле ми већ на салашу, нисмо ни приметили — узвикнем ја.

Истрчи пред нас уја и ујна.

— О гле мојих гостију — рече уја, скидајући нас доле. Оћемо-ли даље наставити оно што смо почели. Ја сам вам истина обећао, да ћу вам написати, ал' право да вам кажем, нисам хтео, јер сам хтео ево ово да учиним, што сам и учинио т. ј. да вас донесем на салаш па ћемо приповедати.

— А јели ујо јесте-ли читали „Невен?“ — запитам га ја.

— Јесам и читао сам оно што си писо, ал' си доста изоставио; ја сам вам много више причао.

— Но сада ћу боље пазити.

— Хајдете децо у нутра — позове нас ујна — да се мало приватите, знам да нисте доручковали.

Изнесе нам чинију млека, а ми удри једи; ала се то слатко јело; — Живот вам је то на салашу!

(Наставиће се)

ЦИЦА-МАЦА И КУЦОВ-КАРО.

(Уз 2 слике.)

На корпу је села цица
Па тиханим прѣдом преде,
Ал ево ти куце-Каро
Где у трку њојзи греде.

Чим доскочи до ње ђаво
Одмах стаде да је дира,
Режи, лаје, корпу дрма
Никако јој не да мира.

Цица-маца спрва ћути
И не хаје за то здраво,

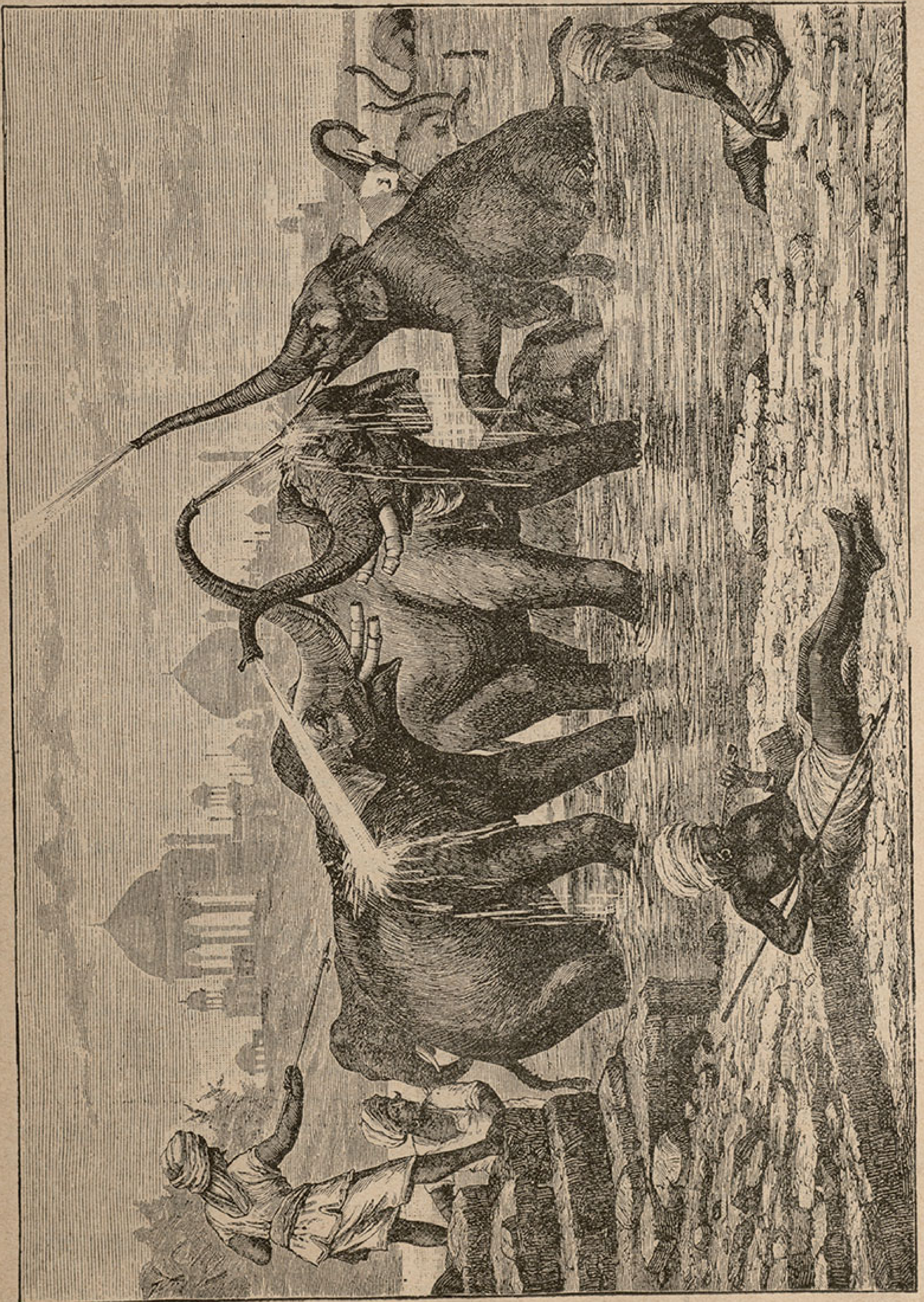
А у себи мнидијаше:
Однеће га ваљда ђаво.

Ал не носи Кару ђаво,
Шалу своју тера стару
Док не плану гњевом цица
Па на нашег скочи Кару.

Огребла га љуто шапом
По очима и по лицу;
А кад Каро виде шта је,
Он на миру ману цицу.

— Љ. —

Слонови се купају (Види опис на стр. 234.)

СЛОНОВИ СЕ КУПАЈУ.*)

(Види слику на стр. 233.)

Немојте мислити, децо, да се само ви радо купате. Слонови су баш велики, па ни они не презиру хладну воду. Они још већма осећају потребу да се разхладе у оним топлим крајевима, где је њихова отаџбина.

Па као да и они знају да у хладној води не ваља мирно стајати, јер се онда лакше озебе, те ето их видите како скачу, гњурају се, прскају се, и да их чу-

*) Слика је из „Немање,“ илустрованог српског листа, који је од скора почео излазити у Бечу.

вари њихови пусте, остали би можда цео дан у води.

У слонова је кожа дебела, па дуже постоје док тело разхладе, зато они могу остати и по више сати у води. Вама је, децо доста по или четврт сата. Ко је пливач нека плива, а ко није тај нека размахује рукама и ногама само нека не стоји мирно. Нека се гњура или нека рукама воду на главу сипа. Видите како и слонови један другог поливају. То они чине по налогу, а ви то чините по својој памети и по туђем савету. ✕.

ЛЕПА ИМЕНА.

Лепо је име Драга.
Лепо је име Нера.
Лепо је име Нада
Лепо је име Вера.

Лепо је име Белка,
Радмила, Ружа, Борка,
Десанка, Госица, Славна,
Милица, Данџа, Зорка.

Велика, Добрија, Цвеша,
Звездана, Загорка, Јасна,
Богдана, Анђелка, Рајна, —
Све су имена красна.

Ал мени је најмилије
Женско име: Сшајка.
Јер се тако зове
Слатка моја мајка.

Видосава.

ОДГОВОР МОЈОЈ СЕСТРИ ВИДОСАВИ.

Лепо је име Душан.
Лепо је име Сшанко.
Лепо је име Вељко.
Лепо је име Данко.

Драгоје, Сшаноје, Божо,
Предраг, Сшаменко, Младе.
Бороје, Цвешко, Виде,
Негосав, Жарко, Раде.

Драгушин, Озрен, Белош,
Милош (Миле му с тена),
Светозар, Здравко, Голуб, —
Све су имена лепа.

А је л' да је најлепше
Мушко име Влајко?
Јер се тако зове
Слатки наш бабајко.

Милутин.

ЛЕК У СЛУ.

Позоришна игра у три радње.

ОСОБЕ:

- Чолић, селски кнез.
 Иван, његов син.
 Ранко, подевојче чолићево.
 Каменко, друг Иванов.
 Чича Мија, погорелац.
 Латов.
 1. сељанин.
 2. сељанин
 и још више сељана.

РАДЊА I.

П о ј а в а 1.

(Селачка соба са два кревета а уз њих по једна столица. На једној седи Иван и преврће књиге. Заспане код једне.)

Иван. (Расејан.) Право има чича Кузман. Баба ми је богат човек, а ја да се мучим са књижуринама. Жали боже тих новаца, што се издају на њих; боље да то мени даду, да не комрачим; бар бих увек имао добра дувана, па да се могу похвалити и онако кришом повући по који дим, — аха! . . . Ни мој баба није учио, па онет је кнез и најбољи газда у селу. Па то могу и ја бити а да не лупам главу са овим књигама. — Ето могу ту бленути читав дан, па онет ништа не упамтим. (Чита са хрћавим нагласком.) А mi körtink igén págy. de a tüed, — богме је то нешто храпаво, да те бог сачува. (Узме другу књигу.) Земљопис! А, то ми баш најмање треба. Та мени ће баба дати новаца, так ћу путовати у Госпођинце, у Бановце, обићи ћу сву новосадеку и сомборску градомеђу чак до Инђије, па ћу очима видети и црне и беле и зелене људе, мајмуне и крокодиле, змије и лавине, — та више ћу знати него из свих књига, које можда и лажу.

П о ј а в а 2

Каменко. (Разбарушен, завирује.) Иване! Иване! Охо! Ти канда хоћеш да будеш владика, тако си се загњурио у књиге. Јеси ли сам? (Осврће се.) Ха, то

баш ваља. Послали ме Рада, Аца и Јоца да те зовем на посао, ићићемо да пецамо.

Иван. Не смем. Тући ће ме баба. И пре сам извукао фуру.

Каменко Охо! А колико сам ја батина претурио преко мојих леђа. Па шта ми је! Тако деца расту. Ајде, жури се. Али понеси дувана. Аца има хартије, — па да видиш славе.

Иван Е, та оно —

Каменко Нема ту оно и ово, већ хајде брзо. Рада је понео хлеба, а ти понеси сланине, па ћемо пржити; (удара дланом о длан) неће ли то бити прекрасно?

Иван А задатак?

Каменко Е па урадиће ти Ранко.

Иван. Па већ је и доцне; ми рано лежемо. Боље да оставимо за сутра.

Каменко Па можемо ми и сутра.

Иван Бадава говориш, не могу. Још мало па ће доћи баба, а обећао сам нани да нећу никуда без питања.

Каменко С тобом се данас не може говорити. Но жалићеш ти. Али дабогме, од кад вам је Ранко у кући све ти је он бољи. А док си био сам онда си тражио нас. Хајд', хајд', неће се ни тај Ранко дуго скрасити код вас, пак ћеш онет нас тражити; али онда циц! нећемо те ни погледати. Видиш, ти мислиш, где си кнежев син, — али кајаћеш се, кажем ти, но биће касно. Но но, па не мораш (улази) Хајде! Нећеш?! Е добро.

Иван. Каменко, Каменко!

Каменко. (враћа се) Шта је? Хоћеш с нама?

Иван Нећу, нећу, иди само. Али не волим да се на мене срдити. Звао сам те, да — —

Каменко. Шепртљо! — Али сутра мораш с нама, јер ћемо се сви на тебе срдити. (Оде).

Иван. Сутра мораш! — А што ни сам и данас. Што ја хоћу да сам наје-

даред бољи и наметнији од њих. Што Ранко не иде, то је што друго; он је сироче, пак му се могу врата показати. Хе, ишао би и он, да је на моме месту, — знам ја . . .

Појава 3.

Ранко. (Улази нагло). Шта је хтео Каменко!

Иван. (Збуњен) Е па ништа.

Ранко. Па што се онда онако шуњао као неки крадљивац.

Иван. Ти све нешто мудрујеш и све нешто боље знаш.

Ранко. Е мој Иване, много сам и патио. Знаш, ко је прав, тај се не крије, већ улази слободно, одважно; па баш ако је и стидљив види се на њему ведрина.

Иван. Ти си патио! Та ни батине никад не добијеш.

Ранко. То не; али сам их једном здраво заслужио. Несрећа ме научила памети.

Иван (блажије). А шта си то урадио? Де, молим те приповедај ми.

Ранко. Кад сам једаред по подне у школу пошао, прохтело ми се нешто да слажем. Видео сам у неког ђака лепу слику, па сам хтео да ју купим, или да ју украдем. Шта ћу, слажем матери да ми треба оловка. Мати завири у моју торбу, нађе оловку па ме исецује што сам је варао. Ја, јогуница, пођем, не рекох ни збогом! Уз пут наиђем на неког друга, који је пошао на утрине по коња. Хајд' вели са мном. Мене није требало дуго звати. Баш добро! поми слим. Ако се задоцним бар ће се мајка мора забринути. И тако пођем с њиме на утрине. Торбу склонимо у неки проваљен зид. Дуго смо се вијали, сиграли, по бари газили. — Хе, мој Иване, нисам одпре ни ја био бољи од других неваљалаца; био сам ка' и они, на зло брз, а нисам помишљао шта може после бити. Сећам се, као да је данас било; све ме је нешто копкало, шта ће

ми мајка мислити, хоће ли се бринути. Па онда онет дурљиво у себи рекнем: па нека се брине, тако јој и треба; што ми није дала новаца. Кад се већ сумрак хватао а ми хајд' кући. Попнемо се обочица на кулана; ја му седнем близу врата а мој друг за леђа ми. Тек смо се понешто одмакли а кулаш се забатрга преко неке цомбе. Док сам тренуо а ја на земљи. Дигнем се, али јест, — моја рука бриди. Не могу више на коња. Руци све горе, букнула, — не знам ни сам како се нађох код куће на постељи. Руку сам био угануо, па тога бола, — ох никад нећу заборавити.

Иван. Е па сам си био крив, што се ниси јаче држао за гриву.

Ранко. Оно јесте; али то је била од бога опомена. И ја сам се онда заверио да ми то буде последње неваљалство.

Иван. Ваљда си још и батина добио.

Ранко. То нисам. Мајка ме је брижљиво неговала. Док сам год боловао једнако сам јој говорио: мајко, имаш сина неваљалца; али га је бог ево казнио и тиме га упућује да се поправи. Веруј ми, ја ти више нећу бриге чинити. И ја сам своју реч одржао. Мајка је моја сад тамо горе; оданде прати сваки корак мој, — (пали свећу), па како би ја срећан био кад би знао да је она сад са мном задовољна.

Иван. Па тебе свако хвали, — куд ћеш више.

Ранко. Хеј, Иване! кад би се и ти користио туђим искуством, како би се ја томе радовао. Треба и ти да почнеш размишљати и сам себе савлађивати. Хоћу ли ја то скоро дочекати.

Појава 4.

Кнез. (Улазићи чује Ранкове последње речи). Тако, тако ваља, синко. Сам те је бог мени послао. (Глади Ранкову косу). Ти си ваљано дете. Видиш, Иване, како би то красно било да си и ти таки. (Затвара прозор)

Иван. (За себе) Увек је други бољи од мене. То ми је већ додијало.

Кнез. Тако, децо моја, сад ваља лећи па сутра рано уранити: ко рано рани две среће граби. Не горите дуго свећу; сутра је четвртак па имате каде задаће научити.

Ранко. Можемо одмах лећи, само још и нани да кажемо лаку ноћ.

Иван. А где је нана? Ја ју мало пре видех у кући.

Кнез. Поручила вам да ће пренонити код болесне Тејке. Знате да је то задушна Мара; сваком хоће да помогне.

Ранко. Баш као што је и моја мајка била.

Кнез. Лезите само, она ће пре зоре доћи Лаку ноћ децо!

Ранко. } (Прилазе и љубе Лаку ноћ!
Иван. } (кнеза у руку) Лаку ноћ!

Кнез. Немојте заборавити свећу да угасите.

Ранко. Нећемо.

Иван. А имамо ли воде.

Ранко. Сад ћу ја донети. (Оде)

Појава 5.

Чује се куцање на прозору и глас каменков.

Каменко. (с поља). Иване! Иване!

Иван. (пође брзо к прозору). Ко то виче?

Каменко. Ја сам, Иване; јеси ли сам?

Иван. (Отвори прозор). Шта ћеш? Сам сам.

Каменко. Даклем сутра за цело; иначе — —

Иван. Та — — —

Каменко. Што ћу тиш? Сутра у 8

сати чекај нас код криве багрене за Василином сламом. Сви смо у договору. Понеси дувана, машине, и шта већ хоћеш. Живићемо као Левенте, јести, пушити, аха! (Ово се последње тишије чује).

Иван. Каменко! — Већ оде. Ох, — боже мој (прекрети руке), ти ме научи како и шта ваља да чиним, па да будем ваљан како баба хоће, — — а и да живим лепо са друговима, да се од мене не отуђе. Теби се, боже, предајем, ти ме упути. (Свлачи капут, ципеле, а све говори:) Боже помози!

Појава 6.

Ранко. (Уноси бокал воде, ставља га на столицу. Свећа је на орманчићу.) Ти си се већ свукао. Сад ћу и ја.

Иван. (Крети се). Боже помози! (Леже и покри се).

Ранко. (За себе). Но, какво је то чудо да се Иван сам сећа на молитву. (Свлачи се). Па нешто је необично миран (Гласно). Иване.

Иван. — Хм?

Ранко. Мора да си јако санан.

Иван. Да.

Ранко. Па лаку ноћ. (Спрема се да легне.

Иван. Лаку ноћ!

Ранко. Помози боже свакоме, па и мени! (Крети се. Легне).

Иван. (Уздахне). Па и мени!

Ранко. (Погледа нагло на Ивана, па кад виде да мирно лежи, угаси свећу).

Завеса се спушта.

(Продужиће се).

НА СТРАНШТИЦИ.

(Спевао за децу Коста Николић)

одијо ми одар веће —
Дај ми мајко ново рухо!
Дете твоје боно, сухо,
Зажелео прамалеће.

5 Очешљај ме, обуци ме,
Да и мени сунце сине —
Болан лежи целе зиме,
Сад ће скоро по године

Како не бех међ другови,
10. Ни у цркви, ни у школи. . .
Па зар увек, мајко, тако?
На пољану јури свако
Да ороси ногу чилу,
Поигра по зеленилу,
15. Пролетњега да с' нагута
Топла зрака по сто пута. . .

- А ја морам по постељи
 Да се ломим, јадикујем,
 Вику друга ми веселих
 20 С улице да тужан чујем . . .
 Чујеш мајко звук звонцета
 Чујеш жагор младог света
 И глас њихов ко пој гице? —
 Деца иду за врбице!
25. — Дај ми мајко, ново рухо,
 Очешљај ме и накити!
 Дете твоје боно, сухо,
 Зажелело свет да види
 Чујеш гласе ко пој тице?
30. Деца иду за врбице.
 Глас слабачког боног чеда мати
 Слуша тужна и плакати стаде,
 Хтела би му ново рухо дати,
 Накитит' га што најбоље знаде —
35. Ал' га болест већ одавна дави,
 Па никако да се опорави.
 Још јесенас тело му с' сломило —
 Али чујте како је то било!
 Перка — тако по селу га зваше
40. Не би био баш рђаво ђаче,
 Да се с Живом, злим дечком не
 здружи —
 Јер друг зао и доброг окужи
 Често му је рекла мајка добра,
 Да баш Живко није добар побра,
45. И Перка се Живе и клањаше,
 Али дуго тако не трајаше. . .
 Перка беше срца предоброга,
 Па се брзо од свог друга злога
 Кој' умеде вешто да говори,
50. Дао безазлен да се наговори.
 Од то доба беше прави слуга
 Добри Перка свога лоша друга.
 (Добра душа са злом кад се спари,
Зла над добром често господари)
55. Живина је била жеља стара,
 Себи равног да стече другара,
 Да не буде тек *једини* Жива,
 Кога село „најгорим“ назива.
 А Перкина добродушна мати
60. Морала се често заплакати,
 Што јој синак бивао све гори.
 Што с' од Живе дао да наговори.
 Често га је горко испсовала
 А једаред баш и излемала. . .
65. Перки беше на први мах жао,
 Ал' је после са свим огуглао
 Од Живе се није одвојио,
 У зло свако умешан је био.
 Треба ли се верати по дрви,
70. Ту је Перка увек био први,
 И воћа је веће красти стао —

- Дотле га је Живко дотерао!
 По улици тукао је кере,
 Често уз'о и сам да се дере
75. На таван се једном с Живом попо,
 Са тавана људе пљуват' спопо —
 Тад је доста боја извукао,
 Ал' и затим „стари“ је остао.
 Један пута — — крвца ми се следи
80. Кад помислим на тај случај клети
 Једанпут — ал' прво рећи ваља,
 Ко је био добри чича-Гаја
 У том селу од толико лета
 Живљаше та слепа душа седа,
85. С јаворовим у руци гулама,
 А с јуначком песмом на уснама
 По улици ваздан таворио,
 Не би ли му ко што уделио.
 Поред њега, у двоколицама
90. Беше увек кћи му мала, Стана,
 Мршавага риђу је терала
 И пред сваком кућом застајала,
 А да прими, што јој малој пруже,
 Милостиве, добре, просте душе —
95. Међу тим је тужно пропратило
 „Бог да прости!“ старчево гудило.
 Једног топлог јесењег дана
 Просила је с чича-Гајом Стана,
 Ал' јој једва што у торбу пало
100. Јер у селу беше људи мало,
 По улици једва чуше живе,
 Сви отишли у поље, на њиве. . .
 Та прилика жива се допаде
 Па он Перку наговарат' стаде,
- 105 Да преврну старца, док се Стана
 Са прошењем бави по кућама.
 Намерише, па и учинише,
 Тихо риђи хаме одрешише,
 Преврнуше с тарцем двоколице —
- 110 Сакрише се тад иза кућице. . .
 А седи се слепац изгрухао,
 И старачко зачу му се: јао!
 А кад виде сиротица Стана
 Оца свога тако изгрухана,
- 115 Завриштала, да с' до неба чуло,
 На тај врисак тад је нагрнуло
 Неколико добријех суседа. . .
 Подигоше тог гуслара седа,
 У колебу ниску га однеше —
- 102 Та колиба све му добро беше.
 Злочинце су тада потражили,
 Ал' се хуље за време сакрили,
 Но ипак се у томе недељу
 На њих двоје сумњали по селу.
- 125 На дан, на два након тог случаја
 Ухвати их стар учитељ Паја,
 Да ни један не зна свој задатак

- (Макар да је био врло кратак —)
 Па обоје добро испрашио,
 130 Преко ручка за тим затворио.
 Али Жива, јогуница стара,
 Лукав беше, да му нема пара,
 Од другова каише испросио,
 У дугом их реду саставио —
 135 Десно крило: Перка му помага
 Те је брзо каише наслаго,
 Па крај један овога пајвана
 Дао младим нејаким рукама,
 Да га држе да га не упуште —
 140 Он и Перка хоће да се спуште. . .
 Залуд су му говорила браћа,
 Да се посла опасног не лаћа.
 Ал' са Перком он их је исемево:
 „Не знам за што, за што бих оклево,
 145 Кад код куће ручак на ме чека?
 А ви туна гладујте, хајд нека!
 Кад сте луди па не умакнете —
 Кукавице ви сте, па не смете.“
 И већ десном руком каише хвата —
 150 Високо је пустити се с ката,
 Али Жива не преза од тога,
 У помоћ позовнув милог Бога,
 Спуштао се — дивно се спуштао
 Док на тврду земљу није стао.
 155 А с прозора кличе шака ђака,
 Што имају таквога јунака . . .
 Охрабрило Перку јунак-дело,
 Па и он ће да се спусти смело
 Али он је среће био лоше,
 У Чоци, на Пешровдан, 1887.

- 160 Јер баш на сред пута с' откидоше
 Слаби каиши — а он паде јао!
 Баш на Живу самога је пао —
 Жива ј' држо каиша крај доњи,
 На ни ј' мого брзо да с' уклони..
 165 Њему Перка руке прекрхао,
 Сам се Перка љуто изгрухао,
 Починивши ах! толико зала
 Постадоше сада два богаља.
- Опет дође чарно прамалеће
 170 Болеснике из одра да креће,
 Опет су се лишћем окитиле
 Свете гране тужне врбе миле . . .
 Почуј само звуке од звонцета,
 Жагор младог, раздраганог света!
 175 Почуј гласе младе, кô пој тице —
 Погле! Деца иду за врбице!
 Уздишући слуша Перка бôни
 У срцу му жеља жељу гони . . .
 „Дај ми мајко ново рухо,
 180 Очешљај ме и накити!
 Дете твоје бôно, сухо,
 Зажелело свет да види.
 Болан лежах целе зиме,
 Сад ће скоро по године,
 185 Како цркву ја не видех,
 Како школу ја не видех,
 Ни другове миле своје
 Ни врт, шуму, њиве, поље — —
 Кол'ко сам за њима плако —
 190 Па зар увек мајко тако?

Даштања

I. За мању децу.

1., Р. Т. С. Е. В. О. З. А.

Састави од горњих осам слова једно мушко име, или једно питање.

Даринка пл. Бугарин.

2., (Ребус).

АК	АК
	АК
АК	АК

М. Ј. пл. Продановић.

II За одраслије

3., (Коњички скок).

У	КО	ШИ	ЊА	КО
ИС	ПО	НЕ	А	ГРЕ
ЛИ	МЕ	СУМ	А	ГА
СА	ПРА	У	ГОД	ГА
ПО	СЕ	КО	ТУЈ	ГА
А	ВЕ	ВИ	ЧИ	КО

Ј. Д. Брајић

4., (Једначица). Пишао сам ујака јесу-
ли му живи керови: велики Хекшор
и мали Хекшор. Ујак ми рече: живи
су; велики Хекшор има већ лишар.
А ја га зашшам: — —

5., (Једначица). Учишељ ми рече: ако
се будеш и од сада тако владао, твој
ће ошац имати ваљана сина. А ја
помисли: зашто само ошац, ваљда
ће — —.

Решења и имена оних, који реше и на
време уредништву јаве, штампаће се у бр. 17.

РЕШЕЊА ДАШТАЊА

из броја 13-ог.

- 1., (Љубишница). ДИМИТРИЈЕ.
- 2., О к о.
- 3., (Једначица) — или ће можда (x)ше
ши шеш.
- 4., (Једначица). А кад се Срби дигосе
наше наше.
- 5., (Коњички скок).
Ко оће у младости све да ужива,
шоме за старост осшаје само јад и
чемер.

РЕШИЛИ СУ:

Јелена Крча-
динац и Ми-
лена Коларо-
вић, ученице

више дев. школе у Панчеву, све — Стева и Паја
Гавриловић ученици осн. шк. у Ковиљу, 1. 2. 3.
4. — Милан Тапавица ученик II. разр. у Н. Саду
1. 3. 4. — Корнелија Ракић у Н. Саду, 1. 2. 3. 4.

САДРЖАЈ: Два пријатеља, (са сликом.) — Доловачко пастирче. Приповеда Коста Николић. (Свр-
шетак.) — Код Ујака. Разговори. Пише Ђ. С. Натодеки. — Цица-маца и куцов-каро, песма са 2
слике од —љ—. — Слонови се купају, (са сликом), — Лена имена. — Одговор мојој сеји Видо-
сави. — Лек у сну. Позоришна игра у три радње — На странпутици. К Николић. — Даштања.
— Решења даштања. — Наша поштица. —

Цена је „Н. вену“ за Аустро-Угарску: на читаву годину 4 фор., на пола године 2 фор. За Србију,
Црну Гору и за остале крајеве 10 динара или 5. фор. у банкама на читаву годину, односно 5 ди-
нара или 2 фор. 50 новч. на пола године. — Сиромашнијим ђацима и свима учитељима даваћемо
„Невен“ за четврт цене јефтине т. ј. за три фор. годишње, 1 ф. 50 новч. на по год — а за
75 новч. на три месеца. У Србији и другим земљама 7 дин. годишње, 3½ дин. на по год. — а
1 дин. и 75 пара за три месеца.

Штамарија А. Пајевића у Новом Саду.

— Светозар Полит ученик 4. разр. у Н. Саду,
све. — Бранислав Петровић ученик VI. разр. у
Вршцу, 1. 2. 3. 4. — Вера и Олга М. Петрови-
ћеве, у Сомбору, 1. 2. 3. 4. — Бранко Муаче-
вић ученик 3. разр. у Осеку 1. 2. 3. — Мисав
и Бранислав Кршипогачић у Осеку, све. — Ву-
косава Николићева ученица 3. разр. у Брестовцу,
све. — Пава Руварац у Осеку 3. 4. — Милета
Ст. Новаковић ученик 3. разр. у Цариграду, 1.
2. 3. — Љубица Поповићева ученица 1. разр у
Сивцу, 1. 2. 3. 4. — Милан М Марић ученик 4.
разр. у Београду. — Урош Поповић-Пеци, учен. 3.
разр. у Н. Саду, 1. 2. 3. 4. — Даринка пл. Бу-
гарин, реалкиња у Петрињи, све. — Драгица
Томић ученица III. разр. у Петрињи, све. —

Све дужнике наше, којима са да-
нашњим бројем цедуље шаљемо уз ознаку
колико који дугује, учтиво молимо да
сваки свој дуг подмири у најкраћем вре-
мену. Нека сваки помисли да је изда-
вање новина скопчано са великим, разно-
врсним трошковима, па кад ми ове кад и
кад на штету своју морамо да подмиру-
јемо, право је да нама плати сваки, који
новине прима и чита. Иначе мораћемо у
листу јавно поименце свакога позвати,
који то не учини у року од 14 дана. Не
желимо бруке, али мораћемо учинити,
ако дотични неће да своју дужност учине.
Зато поновљено молимо свакога, ко данас
у своје листу цедуљу нађе, да исту па-
жљиво прочита и свој дуг пошље

Такођер молимо и све оне, који нам
што за овај лист од прошле године ду-
гују, да свој дуг у најкраћем року под-
мире, или да одговоре ако су коме што
у име тога дуга за наш рачун платили.
Сваки од оних дужника добио је карту
колико и за које време дугује. Нека нико
не чека, да га још и другим путем за
овај дуг опомињемо.

АДМИНИСТРАЦИЈА „НЕВЕНА“

Сл. Администрацијама: „Народно Здравље,
„Видело,“ „Нови Београдски Дневник“ у Београду,
и „Бачванин,“ „Голуб“ у Сомбору. Ми Вама
„Невен“ уредно и непрекидно шаљемо, али Ви
не шаљете у замену Ваше листове *никако*. Изво-
лите их шиљати на ову адресу. Dr. Jovan Jovan-
nović, Wien, Hernalser Gürtelstrasse Nr. 9. све
бројеве које нисте послали иначе мораћемо обу-
ставити и ми наше листове да Вам шаљемо.

Власник и уредник др. Ј. Јовановић. (адреса: Dr.
Jov. Jovanović, Wien, Hernalser Gürtelstrasse Nr. 9.)
Издање и штампа А. Пајевића.